

Odbor lidských práv a ochrany menšin

Čj. 12370-2026-UVCR

Zápis ze zasedání Pracovní skupiny pro řešení německých a dalších hrobů

dne 18. března 2026 od 10:00 do 12:00

Zasedání proběhlo hybridní formou v budově Úřadu vlády ČR ve Strakově akademii

Přítomné členky a členové:

Občanské členky a členové: Bláha Roman (zástupce odborné veřejnosti), Číhalová Eugenie (ruská menšina), Děd Stanislav (zástupce odborné veřejnosti), Dzingel Herbert Martin (německá menšina), Kelin Alexej (ruská menšina), Mandová Olga (ukrajinská menšina)

Zástupkyně a zástupci státní správy a ostatních institucí: Brandel Petr (MZV), Břečka Jan (Moravské zemské muzeum, online), Kolář Ondřej (Slezské zemské muzeum, online), Kotrlý Tomáš (MMR), Mičo Milan (MMR), Vaculík Pavel (Asociace krajů)

Hostky a hosté: Jurčenko Sergej (běloruská menšina, online), Kopřiva Jan (chorvatská menšina), Májová Běla (Hřbitovy a pohřební služby hl. m. Prahy), Nikischer Richard (MMR)

Ostatní přítomní: Kameníková Klára (online), Satrapová Iva (online), Zímová Ajten

1. Zahájení zasedání

Martin Herbert Dzingel, předseda Pracovní skupiny pro řešení situace německých a dalších hrobů (dále jen „Pracovní skupina“), zahájil jednání a uvítal členky a členy, hostky a hosty přítomné fyzicky i online. Následně byl představen program jednání:

- 1. Úvodní slovo předsedy Pracovní skupiny M. Dzingela**
- 2. Informace o aktuálním stavu dotačního programu na podporu péče a obnovy německých hrobů a hřbitovů**
- 3. Aktuální informace o postupu rekonstrukcí na Olšanských hřbitovech**
- 4. Péče o hroby dalších národnostních menšin**

5. Informace o přípravě aktualizace příručky k péči o opuštěné německé a další hroby na hřbitovech v České republice

6. Různé

7. Závěr

2. Informace o aktuálním stavu dotačního programu na podporu péče a obnovy německých hrobů a hřbitovů

Richard Nikischer z Ministerstva pro místní rozvoj (dále jen „MMR“) informoval, že byla vyhlášena dotační výzva v rámci dotačního programu Obnova německých hrobů s alokací 10 milionů Kč. Příjem žádostí je možný od 5. ledna do 30. dubna letošního roku. Projekty v rámci vyhlášené výzvy mohou být jednoleté či dvouleté, avšak z důvodu objektivních příčin může být prodloužena realizace projektu až do 31. prosince 2029. Výzva je průběžná a nesoutěžní, žádosti tedy budou posuzovány podle data podání. Ke dni konání jednání Pracovní skupiny není alokace vyčerpána a stále je prostor pro podání dalších žádostí. V souvislosti s podporou potenciálních žadatelů MMR zároveň prezentovalo dotační program na konferencích pro obce a pořádalo semináře pro žadatele.

V rámci celého dotačního programu jsou podporované čtyři aktivity a sice obnova značení individuálních hrobů, výstavba nebo rekonstrukce integrovaných památníků, obnova hrobů významných rodáků a inseminační propagační analytické aktivity. Aktuálně probíhající výzva dotačního programu se věnuje obnově značení individuálních hrobů a obnově hrobů významných rodáků. Dále R. Nikischer představil široký okruh oprávněných příjemců, mezi které například patří kraje, obce, veřejné výzkumné instituce atp. Aktivity mohou být z dotace hrazeny do 70 % celkových uznatelných výdajů, přičemž minimální výše dotace na projekt činí 50 tisíc Kč. Maximální výše dotace na integrované památníky činí 500 tisíc Kč a na hroby významných rodáků 150 tisíc Kč. Zároveň je možné využít financování z jiných zdrojů, například prostřednictvím darů či bankovních úvěrů. Při podání žádosti si žadatel vybírá preferovanou formu financování, a to buď ex post (tedy po skončení projektu), nebo průběžnou, kdy jsou MMR průběžně dokládány faktury. Faktury jsou následně žadateli propláceny zpětně, případně před jejich uhrazením.

Území realizace je vztaženo na bývalé Sudety, které jsou pro účely dotačního programu chápány jako území, které nebylo součástí Protektorátu Čechy a Morava. V případě, že nebude vysoká absorpční kapacita v tomto území, tak lze do budoucna území rozšířit například i na celou Českou republiku. Dále pak v případě, kdy do území bývalých Sudet spadala pouze část územního obvodu obce, tak je pro účely výzvy celé toto území považováno jako oprávněné podat žádost. Aktuálně je podáno 24 žádostí, a to ve výši 3,34 milionů Kč.

Dále Petr Brandel z Ministerstva zahraničních věcí (dále jen „MZV“) upřesnil, proč se tento dotační program zaobírá pouze německými hroby. Vysvětlil, že dotační program není opřen pouze o existenci mezinárodní Smlouvy mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Spolkovou

republikou Německo o dobrém sousedství a přátelské spolupráci, ale také o věčnou potřebu řešit situaci německých hrobů. Celý tento dotační program vznikl též na základě zadání MZV pro Technologickou agenturu ČR, aby zpracovala [návrh komplexního postupu](#), jak problematiku zchátralých německých hrobů vyřešit. Výsledkem byl návrh vytvoření dotačního programu, který nakonec vznikl pod MMR, konkrétně pod Centrem pro regionální rozvoj. Alexej Klein, zástupce ruské menšiny, upozornil na špatnou situaci hrobů účastníků Masarykovy pomocné akce, díky Hřbitovní a pohřební službě hl. m. Prahy (dále jen „HPS“) byla část zachráněna skrze adopci hrobů, avšak situace značné části hrobů vyřešena nebyla. Paní Eugenie Číhalová, zástupkyně ruské menšiny, navázala na pana A. Kelina a doptala se zástupců MMR, zda je možné, aby vznikl návrh ze strany ministerstva, který by obdobně řešil situaci i ruských hrobů v ČR. Zároveň v této souvislosti akcentovala nutnost přítomnosti zástupce za Ministerstvo kultury (dále jen „MK“). R. Nikischerem bylo upřesněno, že návrh by měl vzejít z řad zástupců národnostních menšin a poté bude například prostřednictvím Úřadu vlády ČR předán MMR.

Stanislav Děd, zástupce odborné veřejnosti, se doptal, zda je oprávněným žadatelem i zahraniční spolek, aktivní skupina osob či fyzická osoba a zda se dotační titul vztahuje i na dokumentační, příp. publikační činnosti. R. Nikischer zodpověděl dotaz, že na publikační analytickou činnost se dotační výzva nevztahuje a upřesnil, že se žadatelem musí být spolek s českou právní subjektivitou.

3. Aktuální informace o postupu rekonstrukcí na Olšanských hřbitovech

Na minulém jednání byla zmíněna neochota komunikace Pražské pravoslavné eparchie, a to ve spojitosti s chybějícími liturgickými předměty, o jejichž návrat byla eparchie požádána. Avšak předměty navraceny nebyly, v reakci na to Hřbitovní a pohřební služby hl. m. Prahy (dále jen „HPS“) podaly trestní oznámení a orgány činné v trestním řízení aktuálně provádí šetření. HPS v této souvislosti spolupracují také s Muzeem hlavního města Prahy (dále jen „HLMP“), které vypracovalo odborné posudky.

V rámci minulého setkání Pracovní skupiny byli členové informováni o plánované rekonstrukci chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanských hřbitovech včetně přilehlé krypty. Od posledního jednání Pracovní skupiny došlo k vyzvednutí ostatků z krypty, přičemž bude nutné provést závěrečnou dezinfekci celého prostoru. V průběhu rekonstrukce bylo zjištěno, že ostatky vojáků nebyly v rakvích, ale byly rozptýleny neuspořádaně v šachtě a nyní jsou uloženy ve 34 exhumačních rakvích. Vzhledem ke skutečnosti, že jsou prostory krypty kapacitně nedostačující HPS otevřely jednání s Ministerstvem obrany, které požádaly o úpravu podmínek pro válečné hroby, aby mohly být ostatky důstojně uloženy v nově vybudovaném prostoru podzemní hrobky.

Hlavní město Praha vyčlenilo na rekonstrukci 8 milionů Kč. Nyní je možné spustit proces zadávání veřejných zakázek, které se budou zabírat sanací a opravou krypty a podzemní hrobky, což je odhadnuto na přibližně 4 miliony Kč. Plánované zásahy zahrnují výstavbu nové podzemní hrobky ve stejném půdorysu, drenážní systém, retenční nádrž a sanaci zdiva, nové omítky, pískovcovou podlahu a schodiště. Restaurování 32 nápisových desek na jednotlivých hrobkách není součástí této sanace a bude řešeno samostatně na základě odborného posouzení. V prostoru chrámu je ve spolupráci s Muzeem HLMP plánovaná demontáž lustru. Před zahájením maleb je nutné odebrat vzorky pro orgány památkové péče a zhotovit restaurátorských záměr.

E. Číhalová se doptala, zda je možné adopční hroby přednostně nabízet spolkům, které se o ně již starají. B. Májová odpověděla, že je možné se zamyslet nad variantou sestavit základní seznam hrobů, které jsou adoptované, a které do adopce půjdou, a eventuelně je možnost informovat spolky přednostně. Dále B. Májová upřesnila, že ve chvíli, kdy je hrob již adoptován a adopční smlouva končí, je možné prodloužit smlouvu se stávajícím adopčním nájemcem. V situaci, kdy nájemce zájem neprojeví, je hrob navrácen zpět do adopčního projektu.

4. Péče o hroby dalších národnostních menšin

Klára Kameníková představila bod programu zaměřený na situaci hrobů dalších národnostních menšin. Rozprava k tomuto bodu může v budoucnu sloužit jako podklad pro Radu vlády pro národnostní menšiny a zároveň se stát impulzem pro vytvoření nového dotačního programu zaměřeného na péči o hroby příslušníků dalších národnostních menšin.

Jan Kopřiva, zástupce chorvatské menšiny, vnesl otázku, jestli existuje celostátní registr, do kterého by mohly být zařazeny hroby významných osobností. Bylo zodpovězeno, že ochrana hrobů je zákonem o pohřebnictví zaručena řádem hřbitova, přičemž řád hřbitova může být rozšířen o speciálně chráněné hroby, což podléhá schválení krajským úřadem. Sergej Jurčenko, zástupce běloruské menšiny, přiblížil situaci běloruských hrobů v ČR, kdy se nepodařilo některé běloruské hroby dohledat, zároveň stav dohledaných hrobů není příznivý.

E. Číhalová navázala na pana S. Jurčenka a přednesla situaci ruských hrobů na Olšanských hřbitovech, a to především v kontextu každoročního uctění památky 30 tisíců lidí dne 11. května. Pod pamětní deskou má příslibené místo nejvyšší duchovní otec, tuto situaci E. Číhalová vnímá jako zneuctění památky všech obětí a požádala o přeložení tohoto místa jinam. B. Májová, reagovala, že situaci musí nejdříve prověřit. Předseda Pracovní skupiny, Martin Herbert Dzingel, upozornil, že vzhledem k povaze situace bude nutné tuto situaci řešit na individuální úrovni se HPS.

Olga Mandová, zástupkyně ukrajinské menšiny, představila situaci ukrajinských hrobů na území ČR včetně jejího historického vývoje. Navrhla též setkání užší skupiny ukrajinských, běloruských a ruských zástupců v kontextu řešení situace národnostních hrobů.

5. Informace o přípravě aktualizace příručky k péči o opuštěné německé a další hroby na hřbitovech v České republice

K. Kameníková představila plán Úřadu vlády ČR aktualizovat [příručku k péči o opuštěné německé a další hroby](#), která byla vydána v roce 2017. Od doby vydání příručky došlo k řadě změn v právních předpisech a zároveň jsou k dispozici nové dotační programy. Úřad vlády ČR plánuje zadat zpracování aktualizované příručky externímu dodavateli, a je proto nejprve nutné stanovit, jaký bude její obsah. Vzhledem k předchozím bodům programu jednání a akcentované nutnosti zaobírat se i dalšími hroby národnostních menšin by tedy nová příručka mohla zahrnovat i další hroby a ne pouze německé. K. Kameníková vyzvala přítomné, aby sdělili, co vnímají jako důležité do příručky zahrnout.

Tomáš Kotrlý z MMR poukázal na přílohu č. 3 příručky, stanovisko Koordinační rady česko-německého diskusního fóra k otázkám spojeným s hřbitovy z roku 2002. Navrhl, aby se toto fórum znovu sešlo a prodiskutovalo přílohu č. 3, která ve své stávající podobě umožňuje v určitých případech zrušení hrobového místa. Dále zmínil nutnost participace krajů, které jsou pro ochranu hrobů a národnostních menšin klíčové a jsou základním kontrolorem hrobů. Nově vzniklá příručka by tak měla být projednána také s Asociací krajů. Dále pak upozornil na majetkoprávní situaci hrobů, protože se nejedná pouze o uložené ostatky v hrobu (zákon o pohřbnictví), ale též o otázku situace kamenů a náhrobků. MMR nemá žádný právní předpis na ochranu kamenů a náhrobků, kameny jsou považovány za ozdobu hrobu, jelikož nejsou jeho nutnou součástí, a tuto problematiku má v gesci MK. T. Kotrlý tak vyzval k přizvání zástupců MK, a to především z Odboru památkové péče. Zároveň upozornil, že pokud se příručka bude věnovat hrobům dalších národnostních menšin, měl by být alespoň výklad týkající se každé z nich přeložen do jazyka příslušné národnostní menšiny.

S. Děd uvedl, že by Pracovní skupina měla nejprve přepracovat koncepci své činnosti do roku 2029 a pracovat na plnění měkkých opatření ze zmíněného projektu MZV a zároveň tato doporučení reflektovat v chystané příručce. Navrhl, aby Pracovní skupina pečlivě prošla daný projekt, identifikovala jednotlivá měkká opatření, která by měla být zahrnuta v příručce a k bodu předložil písemný podnět.

E. Číhalová upozornila na případy obcí, které o hroby nepečují, a navrhla, aby byla v připravované příručce zahrnuta část vymezující odpovědnost za péči o hroby a případně také informace o možných sankcích za její nedodržení.

Poté byl zmíněn soudní spor z minulého jednání Pracovní skupiny mezi městem Chomutov a MMR, přičemž bylo konstatováno, že prozatím není znám výsledek tohoto sporu.

6. Různé

Předseda Pracovní skupiny, Martin Herbert Dzingel, shrnul program celého jednání.

7. Závěr

Předseda Pracovní skupiny poděkoval všem přítomným a ukončil jednání.

Zpracovala: Mgr. Ajten Zimová

Za správnost: Mgr. Klára Kameníková